

ਫੁਲ ਬੈਂਚ

ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਦੁਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਆਰ.8, ਨਰੂਲਾ, 33,

ਮੈਸਰਜ਼ ਰਾਮ ਲਾਲ-ਜਗਨ ਨਾਥ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ- ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1964 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 189

ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (X of 1940)- S. 2(a) ਅਤੇ (b)—ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼— ਕੀ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ “ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ” ਜਾਂ “ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ” ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ— ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ—ਅਰਥ, ਉਦੇਸ਼, ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜਾਂ -ਕੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਧਾਰਾ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ-ਧਾਰਾ ਪ੍ਰੋ ਵਿਡਿੰਗ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ-ਕੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ।

ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਵਰਕ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਧਾਰਾ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ :-

ਸਰਕਲ ਦੇ ਸੁਪਰ ਇੰਟੈਂਡਿੰਗ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਹੁਕਮ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਫਰਕ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਮ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਨਾਲੋਂ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੇਜ਼, ਘੱਟ ਮਹਿੰਗਾ, ਵਧੇਰੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਘੱਟ ਰਸਮੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰਾਂ ਦਾ ਅੰਤਮ ਨਿਰਧਾਰਨ ਹੈ। ਸਿਵਾਏ, ਇਸਲਈ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਾਲਸੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਾਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦ ਜਾਂ ਅੰਤਰ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵੱਲ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਲਸੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵੈਧ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ: ਸਹਿਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਸਾਲਸੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (ਐਕਸ ਆਫ 1940) ਦੁਆਰਾ

ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਂ ਰਸਮੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਵੈਧ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਵਾਲੇ ਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ *ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।* ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ "ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ" ਜਾਂ "ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, "ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ" ਜਾਂ "ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ" ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ। ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਰੂਪ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ; ਸਿਰਫ਼ ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਪਸੰਦ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਸਮੱਸਿਆ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਅਜੀਬ ਜਾਂ ਅਸਾਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਉਹੀ ਨਿਯਮ ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅਤਿ-ਤਕਨੀਕੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਸੰਦਰਭ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਫੇਰੀ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਧਾਰਾ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਵਰਕ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਰਕਲ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਹੋਂਦ, ਸਰਕਲ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਰਾਦਾ

ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਹਨ, ਜੋ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡਿੰਗ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਚਰਿੱਤਰ ਨਾਲ ਪਹਿਨੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। . ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਤਰਕਸੰਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਲਗਭਗ ਅਟੱਲ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਸਾਲਸ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। "ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ" ਜਾਂ "ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ" ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭੁੱਲ ਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਰਕਲ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੂੰ, ਜਿਸਦਾ ਹੁਕਮ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਾਂਗ, ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਖਤ ਜਾਂ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। . ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਥਾਪਿਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਪੱਖ ਵੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਸਾਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸਾਡੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਆਪਣੇ ਫੋਰਮ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਜੱਜ ਚੁਣਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ, ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਤਕਨੀਕੀਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ ਅਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿਓ ਜੋ ਉਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਚੁਣੇ ਜੱਜ ਕੋਲ ਹਨ। ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਵਧੇਰੇ ਤੇਜ਼, ਘੱਟ ਮਹਿੰਗਾ ਅਤੇ ਘੱਟ ਰਸਮੀ ਵੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵਪਾਰਕ ਸੈਂਦਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਸੈਂਦਿਆਂ ਵਿੱਚ। ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਬਣਾ ਕੇ ਖੋਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਆਈ.ਡੀ. ਦੁਆ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ 19 ਮਾਰਚ, 1965 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ

ਆਖਰਕਾਰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਾਨਯੋਗ ਦੀ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਆਈ.ਡੀ. ਦੁਆ, ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਸਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦੁਰ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਆਰ.ਐੱਸ. ਨਰੂਲਾ, ਮਾਰਚ, 1966 ਨੂੰ।

115, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ , ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ.ਕੇ ਕੈਸ਼ਲ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਹਿਸਾਰ, ਮਿਤੀ 5 ਮਾਰਚ, 1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਧ ਲਈ, ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡਣ ਲਈ।

ਵੀ.ਐੱਨ. ਭਟਨਾਗਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੁਦੇਸ਼ ਵਰਮਾ ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸਨ ।

ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਏ.ਐਮ. ਸੂਰੀ ਅਤੇ ਐਮ.ਆਰ. , ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ।

ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ

ਦੁਆ, ਜੇ.— ਇਹ ਸੰਸ਼ੋਧਨ 19 ਮਾਰਚ, 1965 ਦੇ ਮੇਰੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਪੁਰ-ਡੁਆ, ਜੇ. ਸੁਨਸੈਂਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਇਸ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੰਬੰਧਤ ਤੱਥ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਮੈਸਰਜ਼ ਰਾਮ ਲਾਲ ਜਗਨ ਨਾਥ (ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਫਰਮ) ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨਾਲ ਮਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਭਾਖੜਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਮੁੱਖ ਲਾਈਨ. ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਮੇਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਝਗੜਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੰਬਰ 1-6/259, ਮਿਤੀ 21 ਨਵੰਬਰ, 1958, ਨੰਬਰ 98-100/37 ਮਿਤੀ 21 ਜਨਵਰੀ, 1954, ਨੰਬਰ 1-2/54 ਮਿਤੀ 21 ਜਨਵਰੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। , 1954 ਅਤੇ ਨੰਬਰ 88-95/81 ਮਿਤੀ 12 ਦਸੰਬਰ, 1954। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀ ਬੀ.ਐਸ. ਬਾਂਸਲ, ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਫਰਮ ਨੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵੈਧ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਸਾਡੇ

ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਵਰਕ ਆਰਡਰ ਫਾਰਮ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਛਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਰਕ ਆਰਡਰ ਫਾਰਮ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਛਾਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਲਸੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। :-

"ਸ਼ਰਤਾਂ"

1. ਕੰਮ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇਗਾ।
2. ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਮਾਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਤਰੱਕੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
3. ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕੰਮ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੇਕੇਦਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕੰਮ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ।
4. ਕੰਮ ਨੂੰ ਨੱਥੀ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।
5. ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਰਕਲ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸਦਾ ਹੁਕਮ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।
6. ਕੰਮ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਏ ਗਏ ਮਾਪਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਨੁਮਾਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ।"

ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਤ ਨੰਬਰ 5 ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਜਗਨ ਨਾਥ ਵਿਗ., FAO 47 ਆਫ 1957 ਦਾ ਫੈਸਲਾ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1959 ਨੂੰ ਡੀ. ਫਲਸੈ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ

ਉਹ ਸੀ) ਅਤੇ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਰ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨਗੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਧਾਰਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਗਰੀਮੈਂਟ ਦੀ ਰਕਮ ਨਾ ਮੰਨਣ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰ ਸਫਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਇਨ ਕੌਂਸਲ ਬਨਾਮ ਸਿਮਲਾ ਬੈਂਕਿੰਗ ਐਂਡ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਅਲ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਿਡ, (1) ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਵੱਲ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਬੈਂਚ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਹ ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਜਗਨ ਨਾਥ ਦੇ ਵਿਗ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ : -

“ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹੀ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਧਾਰਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਧਾਰਾ ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਹਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:---

'ਝਗੜੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਸਰਕਲ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਮੈਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਦਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਹੈ। ਕੰਮ ਜਾਂ ਮਾਲ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ, ਜਾਂ ਮਾਲ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ

ਧਾਰਾਵਾਂ, ਜੋ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਰਕ ਆਰਡਰ ਦਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮਿਆਰੀ ਰੂਪ ਹੈ। ਜੇ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਕ ਧਾਰਾ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ, ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਬਹੁਤ ਅਸਪਸ਼ਟ ਕਰਿਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।"

ਬਿਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੁਨ-ਜਬ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਮੇਜੀ ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਨਰਾਇਣ , ਜੇ . ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਸ਼ਨ ਜਿਸ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਨਰਾਇਣ , ਜੇ. ਮੇਜੀ ਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਚਿੰਤਤ ਸੀ, 59 ਪੁਨ ਐਲਆਰ 567: ((ਐਸ) ਏਆਈਆਰ 1957 ਪੁੰਜ 223), ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਗਨ ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨਾਥ ਵਿਗ ਦੇ ਕੇਸ, FAO ਨੰ: 47 ਆਫ 1957, ਮਿਤੀ 24-4-1959 (ਪੰਜਾਬ), ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਸਵਾਮੀਨਾਥੇਨ ਵਿੱਚ ਰੰਗੂਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ (ਬਗੁਲੇ , ਜੇ.) ਦੀ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਡਿਆਚੀ ਬਨਾਮ ਮੂਨਾ ਚੀਨ ਅੰਡੀ ਅੰਬਾਲਮ , ਏਆਈਆਰ 1933 ਰੰਗ 407, ਜਿਸਦਾ ਜਗਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਾਥ ਵਿਗ ਦਾ ਕੇਸ, 1957 ਦਾ FAO ਨੰਬਰ 47, ਮਿਤੀ 24-4-1959 (ਪੰਜਾਬ), ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:--

“ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਕੁਝ ਵਿਵਾਦ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ, ਨੂੰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਲੈਂਡ ਰਿਕਾਰਡਜ਼ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸਨੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਲੈਂਡ ਰਿਕਾਰਡਜ਼ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਝਗੜਾ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਰੈਫਰ

ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਠੇਕੇਦਾਰ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਮਿਆਰੀ ਛਾਪੇ ਗਏ ਫਾਰਮ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚੋਂ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਅਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਇਹ ਵੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ, ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸਾਲਸੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸਖ਼ਤ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਮ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਲਸੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਜਗਨ ਵਿਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ। ਨਾਥ ਵਿਗ ਦਾ ਕੇਸ, 1957 ਦਾ FAO ਨੰਬਰ 47, ਮਿਤੀ 24-4-1959 (ਪੰਜਾਬ), ਨਾ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਈ ਹੋਰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕੇਸਾਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸ਼ਿਮਲਾ ਬੈਂਕਿੰਗ ਐਂਡ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ, ਏਆਈਆਰ 1947 ਲਾਹੌਰ 215 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਅਬਦੁਲ ਰਸੀਦ, ਐਕਟ ਜੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਤਰਕ ਅਤੇ ਅਨੁਪਾਤ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਸੀਜੇ ਅਤੇ ਅਬਦੁਰ ਰਹਿਮਾਨ, ਜੇ. ਸ਼ਿਮਲਾ ਬੈਂਕਿੰਗ ਐਂਡ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1947 ਲਾਹੌਰ 215 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਮੈਂ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਸ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਅਬਦੁਰ ਰਹਿਮਾਨ, ਜੇ. ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਖਿਆ ਗਿਆ:--

" ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਜੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਉਹ 7-3-1942 ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦੇ 1 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਕਿ ਸ਼ਬਦ 'ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ', 'ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ' ਜਾਂ

'ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਗਰੀਮੈਂਟ' ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 25 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਮਝੌਤਾ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੁੱਲ ਜਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਤਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਸੀ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ 'ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ', 'ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ' ਜਾਂ 'ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਗਰੀਮੈਂਟ' ਸ਼ਬਦ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਪਰ ਇਹ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਗੈਰ-ਮਾਮੂਲੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਧਿਰਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਲੱਭੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ, ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਬੰਧਨ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਪੜਚੋਲ ਜਾਂ ਧਾਰਾ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ 'ਕੰਮ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ' ਜਾਂ 'ਕੰਮ' 'ਤੇ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 'ਫਿਲਹਾਲ ਸਰਕਲ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ' ਦੁਆਰਾ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਲਕਿ 'ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਵਾਲ, ਦਾਅਵਾ, ਸਹੀ, ਮਾਮਲਾ, ਜਾਂ ਜੋ ਵੀ ਚੀਜ਼, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ, ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ' ਆਦਿ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਉਸ 'ਤੇ ਛੱਡਣ ਲਈ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਸਨ।

ਇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੂੰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਤਭੇਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਫੋਰਮ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਕਲੋਤਾ ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਕ ਸਮਝੌਤਾ ਉਸ ਦੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਾਲਸ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ ਇਕ ਸਮਝੌਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੁੱਲਵਾਨ ਜਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਾਮਲਾ ਭੇਜਣ ਲਈ। ਉਸਦੀ ਰਾਏ ਲਈ। ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕੀਤੇ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਸੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦਾਤਾ 1 ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਤਿਆਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਬੂਤ, ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਦੇਬਾਜ਼ੀ ਨਿਰਪੱਖ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਸਨ ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਉਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਭਾਵਤ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਲਗਭਗ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ, ਪਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਡੀ -1, ਇਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਬੇਲੋੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਆਦਿ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦੀ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਮ, ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ 'ਤੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ, ਮੇਰੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ, ਇੱਕ ਸਾਲਸ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜਨੀਅਰ ਦੀ ਅੱਖ ਹੀ ਜੱਜ ਬਣ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜੇ ਸਥਿਤੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਮੁੱਲਵਾਨ ਜਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਤਾਕਤ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਣਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਲਝਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਫੈਸਲਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਦੀ

ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੁਆਰਾ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਉਸਾਰੀ ਫਾਈਲ ਤੋਂ ਕੀ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਰਡ ਈਸਰ, ਐਮ.ਆਰ., ਇਨ ਰੀ, ਕਾਰਸ ਵਿਲਸਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰੀਨ, (1886) 18 QBD 7 ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਜੋ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣੇ ਸਨ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟਰਾਇਲ ਜੱਜ ਐਸ.ਆਈ. ਕੇ., ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਭਾਸ਼ਿਆਮ ਨਾਇਡੂ, 161 ਇੰਡ ਕੇਸ 65: (ਏਆਈਆਰ 1935 ਮੈਡ 356), ਫਰਮ ਹਰਮੁਸਜੀ ਅਤੇ ਦਾਰੂਵਾਲਾ ਬਨਾਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੇਕਲ ਬੋਰਡ, ਕਰਾਚੀ, ਏਆਈਆਰ 1934 ਸਿੰਧ 200 ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਸਕੱਤਰ, ਏਆਈਆਰ 1936 ਸਿੰਧ 201, ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਰਧ ਨਿਆਂਇਕ ਸੀ।"

ਦੂਜੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਣਸਿੱਧੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੂਸਰਾ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਭਰੋਸਗੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰੰਗੂਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ। ਪਡਿਆਚੀ ਦਾ ਕੇਸ, ਏਆਈਆਰ 1933 ਰੰਗ 407। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ ਜਗਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੀ ਨਾਥ ਵਿਗ, 1957 ਦੇ FAO ਨੰਬਰ 47, ਮਿਤੀ 24-4-1959 (ਪੰਜਾਬ), ਨੇ ਰੰਗੂਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਭੌਤਿਕ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੱਖ ਕੀਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਸੂਰੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪੀਸੀ ਪੰਡਿਤ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਾਜ਼ਾ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੈਧ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ, ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਸਮਾਨ ਧਾਰਾ ਮੰਨੀ ਗਈ ਸੀ: ਬਚਨਾ ਰਾਮ

ਸਾਵਨ ਰਾਮ ਬਨਾਮ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1962 ਪੁੰਜ 85. ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਬਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ। ਨਰਾਇਣ, ਜੇ. ਮੋਜੀ ਰਾਮ, 59 ਪੁਨ ਐਲਆਰ 567: (ਐਸ) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1957 ਪੁੰਜ 223), ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜਗਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਨਾਥ ਵਿਗਾ. 1957 ਦਾ FAO ਨੰਬਰ 47, ਮਿਤੀ 24-4-1959 (ਪੰਜਾਬ)।

ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1960 ਪੁੰਜ 182 ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਸੂਰੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਲਸੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕੁਝ ਵੱਖਰੀ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਾਰਾ ਇੱਕ ਵੈਧ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਸੀ। ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ ਨੇ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ " ... .ਸਰਪਰਿੰਟੈਂਡਿੰਗ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ....." ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਕੇ.ਡੀ. ਮਹਿਤਾ ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੇ. ., 1965-67 Pun LR 166 ਵੀ, ਧਾਰਾ ਥੋੜੀ ਹੋਰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸੀ ਪਰ ਉੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ, ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ " ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ" ਜਾਂ " ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ" ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਾ ਇੱਕ ਵੈਧ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਲੇਮੈਂਟਸ ਬਨਾਮ ਕਾਉਂਟੀ ਆਫ ਡੇਵੋਨ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕਮੇਟੀ, 1918-1 KB 94 ਵਿੱਚ ਕੋਰਟ ਆਫ ਅਪੀਲ ਦੇ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਸਪੁਰਦਗੀ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਾ, ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਤੱਕ, ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ :---

" ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਨਿੱਜੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਜਾਂ ਸਵਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਪਿਕਫੋਰਡ, ਐਲਜੇ, ਨੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ:--

" ਮੁਦਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਉਂਟੀ ਆਫ ਡੇਵੋਨ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇੱਕ ਸੀ. ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ

ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ 'ਸਬਮਿਸ਼ਨ' ਕਰਨਾ। ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਜਾਂ ਸਵਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੁਣ 'ਰੈਫਰਡ' ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ 'ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਲਸ ਵਜੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਸ੍ਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰੀ, ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਨੂੰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (1940 ਦਾ X) ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (ਏ) ਅਤੇ (ਈ) ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ "ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਗਰੀਮੈਂਟ" ਅਤੇ "ਹਵਾਲਾ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ "ਹਵਾਲਾ" ਦਾ ਅਰਥ ਸਾਲਸੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ "ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ" ਜਾਂ "ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਤੋਂ, ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਕ ਹਾਈਪਰ-ਤਕਨੀਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲੈਣਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਅਸਮਰਥਿਤ ਹੈ।

4. ਮੈਂ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤਰਕ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੋਚਿਆ ਹੈ। ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਕਿ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤਰਕ, ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

5. ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਫਰਕ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਮ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਨਾਲੋਂ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੇਜ਼, ਘੱਟ ਮਹਿੰਗਾ, ਵਧੇਰੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਘੱਟ ਰਸਮੀ

ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰਾਂ ਦਾ ਅੰਤਮ ਨਿਰਧਾਰਨ ਹੈ। ਸਿਵਾਏ, ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਾਲਸੀ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਾਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਝਗੜੇ ਜਾਂ ਅੰਤਰ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵੱਲ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਇੱਕ ਵੈਧ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ: ਸਹਿਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਸਾਲਸੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਹਵਾਲਾ। ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (ਐਕਸ ਆਫ 1940) ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਂ ਰਸਮੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਵੈਧ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਵਾਲੇ ਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿਚ "ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ" ਜਾਂ "ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, "ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ" ਜਾਂ "ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ" ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ। ਸਾਫ਼ ਕੋਈ ਖਾਸ ਰੂਪ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਵਵਿਆਪਕ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਸਿਰਫ ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਪਸੰਦ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਸਮੱਸਿਆ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਅਜੀਬ ਜਾਂ ਅਸਾਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਉਹੀ ਨਿਯਮ ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ

ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅਤਿ-ਤਕਨੀਕੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਸੰਦਰਭ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਤਤਕਾਲੀ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਧਾਰਾ ਦਾ ਅਰਥ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਾਰ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਮੁਢਲੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਹੁਣ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (1940 ਦਾ X) ਵੱਲ ਮੁੜਦਾ ਹਾਂ। "ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਗਰੀਮੈਂਟ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਏ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸਾਲਸੀ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਅੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸਮਝੌਤਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ: ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਵਿੱਚ "ਹਵਾਲਾ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (e) ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ। ਉਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਜੇ ਸਾਡੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਰਕ ਆਰਡਰ ਫਾਰਮ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਛਾਪੀ ਗਈ ਸ਼ਰਤ ਨੰਬਰ 5 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਰਕਲ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਹੋਂਦ, ਸਰਕਲ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਰਾਦਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਹਨ, ਜੋ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡਿੰਗ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਚਰਿੱਤਰ ਨਾਲ ਪਹਿਨੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। . ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਤਰਕਸੰਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਲਗਭਗ ਅਟੱਲ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਸਾਲਸ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। "ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ" ਜਾਂ "ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ" ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਅਰਥ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭੁੱਲ ਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੇਸ, ਹੋਵੇਗਾ। ਸਰਕਲ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਹੁਕਮ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ

ਤਰਕਸੰਗਤ ਵਿਕਲਪਕ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ ਹਨ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀਆਂ ਸਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਮੈਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਸਾਲਸੀ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹਾਂ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੋਰਟ ਆਫ ਅਪੀਲ (1886) 18 QBD 7 ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੈਸਲਾ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਾਰਾ ਵਰਗੀ ਧਾਰਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ। ਲਾਰਡ ਈਸ਼ਰ , ਐਮਆਰ ਦੁਆਰਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਭਰਪੂਰ ਚਰਚਾ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ :---

" ਜੇਕਰ ਇਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ, ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰੇ , ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ' ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ , ਫਿਰ ਕੇਸ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਮਾਮਲਾ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਫੰਕਸ਼ਨ. ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਰੋਲਸ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਮਾਸਟਰ ਨੇ ਫਿਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅੱਗੇ

ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਾਲਸੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਅੰਪਾਇਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਦਿਖਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਰਕਲ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆ ਸੀ।

6. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਭਾਸ਼ਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਲਸੀ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਸਬਮਿਸ਼ਨ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਖਤ ਜਾਂ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਥਾਪਿਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਪੱਖ ਵੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਸਾਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸਾਡੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਆਪਣੇ ਫੋਰਮ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ, ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਤਕਨੀਕੀਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ ਅਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿਓ ਜੇ ਉਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਚੁਣੇ ਜੱਜ ਕੋਲ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਧੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਧੇਰੇ ਤੇਜ਼, ਘੱਟ ਮਹਿੰਗਾ ਅਤੇ ਘੱਟ ਰਸਮੀ ਵੀ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵਪਾਰਕ ਸੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਸੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ। ਪਰ ਇਸ

ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਚਾਰੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਬਲੋਕ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਪੱਖ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੋਵੇਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਬਣਾ ਕੇ ਖੋਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

7. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਤਿੱਖਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਲ ਦਾ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਰੈਫਰੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਸਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

8. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਝੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕੀਤੇ ਫਾਰਮ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਪੁਰਦਗੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮਦਦਗਾਰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਕਿਵੇਂ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਵਕੀਲ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਬਲੋਕ ਹੈ ਕਿ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਿਯਮ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਠੇਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਇਕ ਧਿਰ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋ ਨਿੱਜੀ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕੋਈ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਉਦਾਹਰਨ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੇਦ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਰਾਫਟਸਮੈਨ " ਰੈਫਰਡ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਨਿਆਂਇਕ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

9. ਸ੍ਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਭਟਨਾਗਰ ਨੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ

ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਲਾਜ਼ 6 ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਧਾਰਾ 5 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਵੇਖੋ ਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਸਮਰੱਥਾ ਵੀ ਕਬੂਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। " ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ" ਸਮੀਕਰਨ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਆਪਕ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਰਕ ਆਰਡਰ ਫਾਰਮ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 5 'ਤੇ ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਕਲਾਜ਼ 6 ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ ਵੀ ਐੱਖਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਵੀ ਕਲਾਜ਼ 5 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਿਰਫ਼ ਧਾਰਾ 4 ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਈ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਵੀ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੈ।

10. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਖੁਦ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਵਰਗੀ ਧਾਰਾ ਨੁਕਸਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਖਾਸ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਜਗਨ ਨਾਥ ਵਿਗ, 1957 ਦਾ FAO ਨੰਬਰ 47, ਮਿਤੀ 24-4-1959 (ਪੰਜਾਬ)। ਅਤੇ ਸ਼ਿਮਲਾ ਬੈਂਕਿੰਗ ਐਂਡ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1947 ਲਾਹੌਰ 215, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੀ ਕਦੇ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਾ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ।

ਮੈਂ ਕਬੂਲ ਕਰਦਾ/ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਾਰਾ ਇਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਰਕਲ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਸਾਲਸੀ ਨੂੰ ਝਗੜੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਮੇਰੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਤਰਾਜ਼ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੋਰ ਖਾਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਅਰਥਾਤ, ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਏਗੀ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 1 ਸ਼੍ਰੀ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਦਾ ਪਾਸਿੰਗ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਸੂਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਜਗਨ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਘੇ ਵਕੀਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਨ। ਨਾਥ ਵਿਗਾ , 1957 ਦਾ FAO ਨੰਬਰ 47, ਮਿਤੀ 24-4-1959 (ਪੰਜਾਬ), ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ "ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ" ਵਰਗੇ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਇਹ ਧਾਰਾ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। "ਅਤੇ" ਸਾਲਸੀ" ਇਹ, ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਾਂ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ: ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੋਹਿਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ ਅਤੁਲ ਚੰਦਰ ਦੱਤਾ , (1950) 85 ਕੈਲ ਐਲ ਜੇ 188 ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ " ਇਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਬੰਗਾਲ ਚੈਂਬਰ ਆਫ਼ ਕਾਮਰਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੈਰਿਸ, ਸੀਜੇ ਅਤੇ ਚੱਕਰਵਰਤੀ , ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਸਮਝੌਤਾ ਕਿੰਨਾ ਚੰਤਾ ਸੀ।

ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਜੀ ਮੱਲ ਬਨਾਮ ਸੇਫਟਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ, 1954-56 ਪੁਨ ਐਲਆਰ 187: (ਏਆਈਆਰ 1954 ਪੰਜਾਬ 190) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿਉਂਕਿ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ, ਇਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਮਲਾ ਬੈਂਕਿੰਗ ਐਂਡ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1947 ਲਾਰੀਰ 215 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਗਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਰ ਨਾਥ ਵਿਗਾ , 1957 ਦਾ FAO ਨੰਬਰ 47, ਮਿਤੀ 24-4-1959 (ਪੰਜਾਬ)।

11. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਮਲਾ ਬੈਂਕਿੰਗ ਐਂਡ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1947 ਲਾਹੌਰ 215 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਬੋਲਣਾ, ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ। ਜਗਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਾਥ ਵਿਗਾ , 1957 ਦਾ FAO ਨੰਬਰ 47, ਮਿਤੀ 24-4-1959 (ਪੰਜਾਬ), ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ ਕੁਝ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਦੀ ਇੱਛਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਨੇ ਜਗਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਨਾਥ ਵਿਗਾ , FAO ਨੰਬਰ 47 ਆਫ 1957, ਮਿਤੀ 24-4-1959 (ਪੰਜਾਬ) ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਹੁਣ ਇਸ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। . ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਚਨਾ ਰਾਮ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1962 ਪੁੰਜ 85 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਵਰਗੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੈਧ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ। ਇਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੰਦਭਾਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਜਗਨ ਨਾਥ ਵਿਗਾ ਦਾ ਕੇਸ, FAO ਨੰਬਰ 47 ਆਫ 1957, ਮਿਤੀ 24.04.1959 (ਪੰਜਾਬ), ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੱਚਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਢੁਕਵਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ੱਕੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਰ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਣ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸੀਮਤ

ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਬਿਹਤਰ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ , ਓਨਾ ਹੀ ਬਿਹਤਰ, ਇਸ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਉੱਤਮ ਅਤੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸਿਹਤਮੰਦ ਵਿਕਾਸ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ।

ਸਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ , ਜੇ.

13. ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਦੁਆ , ਜੇ.

ਆਰ ਐਸ ਨਰੂਲਾ , ਜੇ.

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ

Disclaimer:

ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Munish Bansal